

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Egész évre ... 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:
IX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.

Kiadóhivatal:
VIII., József-körút 43.
szám, földsz.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivő-Club,
Érsekújv. Vivő- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivő-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivő-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivő- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivő-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egyl.,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti, Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljujhelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athléta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna és vivő-egyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A nevelés a tornaórákon.

Általános a panasz iskoláztatásunk mai rendszere mellett, hogy az iskola ma nem felel meg nevelési feladatának, mint régebben; a sok tanítási anyag mellett a lélek nemesítésére, a jellem kialakítására alig marad idő. — Nagyon tudjuk, hogy e panasz méltán illeti az új iskolákat, úgy nálunk, mint a legnagyobb remzeteknél. Tudjuk, hogy előbb-utobb eljön az idő, mikor befogjuk látni, hogy a sok tisztán észképző tanítási tárgy anyagát a legkevesebbre kell szállítani, hogy a lóhalálában, illetőleg gyermekhalálában űzött versenytanításban megállunk, pihenőt tartunk. Lehet, hogy visszatérünk a görög nevelésre, hol a test és lélek művelésének az ész és sziv egybehangzó képzésének elve mellett a legszebb és legnagyobb emberekké lettek a gyermekek.

E nagyon messzejövő előtt azonban iskoláztatásunk mai keretében is tehetünk valamit, hogy a rendszer általános hibáit a tanárok egyéni rátermettsége és lelkes munkája javítsa.

Azt tartjuk, hogy a tanítás a nevelés mellett mindenkor csak olyan becsülést érdemel, mint a művész munkája mellett a mesteremberé. Ugyde a művész munkájának is van

mesteremberi olcála, azaz jó nevelővé mégis csak az lehet, ki eleget tud, ki az ismereteket átszarmasztatni is tudja. A testgyakorlatok tanítása is sok ismeretet kíván, talán többet, mint sok más tárgyat tanító tanár hiszi, sőt bizonyosan többet, mint mennyit egy 18 éves, érettségét tett ifju valamelyik tornatanfolyamon elsajátíthat. — De mondjuk, hogy egy jó tornász ifju a testgyakorlatok tanítására szükséges tanítási készséget a mai tanfolyamokon megszerezheti. — Ugyde azt hisszük, hogy senki sem képzele ma már a tornaoktatást egyszerű dressurának, melyhez a nevelésnek mi köze sem lenne.

Nem azt akarjuk ezekkel mondani, hogy az eddigi tornatanár képesítéssel nem lehetne teremteni s nem volna kitünő, nevelni is tudó tornatanár csapatunk, mert tudjuk, hogy van, hanem azt, hogy gondoskodni kellene, hogy minden tornatanár, mikor a gyermekek elé lép legalább félig kész nevelő legyen s ne a tanítás alatt kelljen magát művelnie. Nevelni csak a nevelt ember tudhat, tehát az eddiginél több módot kellene adni tornatanár jelöltjeinknek a szükséges ismeretek elsajátítására.

Nagyon régi igazság, hogy a nevelés legjobb módja a közvetlen példaadás; ha a torna-tanító fellépése, bánásmódja szép, illedelmes;

ilyenekké válnak tanítványai is. Rendkívül tanulságos tapasztalatokat lehetett szerezni e tekintetben az országos ifjúsági tornaversenyeken. Mert bár egy iskola növendékeinek nevelésére számtalan tényező hat közre; az igazgató, a tanárok, a vidék stb. mégis egyes határozottabb jellemű tornatanárnak modorbéli sajátosságai szembe-szökően feltűntek az általa vezetett növendékein. Azt lehet mondani, hogy a mint mondám, nem átlag, hanem különös jellemű tornatanárnak jó és rossz vonásai az egész tanulóagra átragadnak.

Ezt tudva a tornatanárnak a tanítás alatt a gyermekekkel való minden érintkezésében arra kell gondolnia, hogy őt most száz meg száz lélek fényképezi le lelkében. Mert a gyermeki lélek valóban fényképező gép; s bizony vétek volna ezen érzékeny lemezre durva képet vetíteni.

Azután azt sem kell elfeledni, hogy a tanárok egyike sem foglalkozik oly egyénileg, oly számos alkalommal közvetlen közletről, fesztelen beszélgetéssel, vidáman lelkükhöz férközve, mint a tornatanár. Azt lehetne mondanunk, hogy a tornatanár a külső modort illetőleg a leghivatottabb nevelő is.

A nevelésre való utasítás nem e kis czikk keretébe való, de annyit mondhatunk, hogy nevelni a gyermekeket csak az tudhatja, ki szereti őket, és a nevelés ilyen mesternek bár a családirag neveletlen s sokszor rossz indulatu gyermekeknél nem könnyű, de élvezetes. — A tornatanításnál okvetlen szükséges feltétlen és gyors engedelmesség is könnyebben elérhető, ha a fiukat szeretet köti tanítójukhoz.

R. y.

Ifjúsági labdarugó csapatok.

Csodálkozva olvastam, hogy egyleti csapataink közt a legjobb játékos csapat tagjai közül csak egy idősebb 19 évesnél, a többi 16—18 év közti. És ez az ifju legénykékből álló csapat leverte az idén csaknem mindenik együletet, sőt e külföldi idősebb csapatokkal is sikeresen mérkőzött.

Következtetésekre, tanulságokra igen alkalmas e csapat győzelme. Mikor a tanulónak a labdarugástól való eltiltása ellen irtunk e lapoknak több év előtti számában, előre gondoltunk ez eredményre; sejtettük, hogy a valódi játékosok az akkori gyermekjátékosokból fognak kikérülni. Ugy lett; az akkori korlát mögötti játékosok ma a magyar sport dicsőségei.

Hanem ez örvendetes dolog mellett az iskolának, a nevelőnek szigorú kötelessége a sportoldalon túl a fő dologra, az ifjúság testi és szellemi együttes haladására is figyelni. Ugy gondolom, hogy e lapoknak mindenekelőtt való fontos feladata épen az ifjúsággal szemben nem a sport haladását, hanem a nemzeti testi-szellemi épség fejlődését kísélni figyelemmel. Lehet, hogy a sport haladása sokszor ellentétbe jön a nevelés okos irányjaival és ekkor a sportnak kell engednie. Ezt az esetet látom most fennforogni az ifjúsági labdarugó egyesületek szaporá keletkezésével.

Mikor évekkkel ezelőtt arról volt szó, hogy vajjon nem volna-e helyes a bécsi példára a tanulókat a rugdalótól, ha kell, rendőrileg is eltiltani, a „Herkules“ a mellett foglalt állást, hogy a tilalom nem volna jó, hanem vegyék inkább az iskolák, a tornatanárok a játékot felügyelet alá, alakítsanak iskolai játékegyületeket és gyakorolják, tanítsák a labdarugást. E felfogásnak azonban kevés iskola felelt meg, daczára, hogy több iskolában játék-tér is, játékdélután is, sőt külön játékmester is van. Az iskolai játékok közt a tanárok előtt még ma sem kedvelt a rugdaló. Ugyde azok a játékok, melyek a tanárok előtt kedveltek, főleg az általuk feltaláltak, azok meg a tanulónak nem kellenek. Így következett be a mai helyzet, mikor a tanuló az iskolán kívül együletekben szerepelnek, sőt együleteket is alkotnak.

Olvassuk, hogy ez és ez az ifjúsági rugdaló csapat ebben vagy abban a kávéházban gyűlést tart, elnököt választ, versenydíjúl egy hordó sört tűz ki, stb. Meg kell jegyezni, hogy az ifjúsági csapatokat nem mind középiskolai tanulók, hanem ipáros, kereskedő tanoncok is alapítják. És itt mondhatjuk, hogy ezeknek az ifjaknak e nemű vállalkozását a legnagyobb örömmel üdvözöljük a legáldásosabbnak tartjuk. Ezeketől az ipáros és kereskedő ifjak csapataitól nagyon sokat reménylünk; reméljük, hogy a sport megszabadul nálunk még ma nagyon is aristokratikus szellemétől.

Ugyde most előttünk csakis a középiskolai tanulók ügye lebeg. Már pedig itt a fő dolog a középiskolai tanulók dolga és nem a sporté. Azt pedig senki sem állithatja, hogy a tanulók-

nak kávéházi egyleteskedése, sördíjak nyérése valami nagyon elősegitené őket pályájuk befutásában. Hisz igen jeles nevelők, jeles írók még a szellemi czélu egyleteskedést, még az önképző köröket sem tartják megengedhetőnek; mit szólnának ez urak az új egyletekhez!

De azt sem lehet ez ügyben jónak tartani, hogy az ifjuságnak egyleteskedését tiltó minis-teri rendeletet szigorúabban végrehajstuk mind ad-dig, míg nem gondoskodunk róla, hogy az is-kolán kívül álló egyletek helyett alakuljanak az iskolákban hasonló czélu egyletek. Mert azt hiszem, hogy a tanuló-ság közt csodálatosan elterjedt rugdalo-t ma már nem is lehetne bár-mily szigorú rendelettel sem eltítani, tehát csak arról kellene gondoskodni, hogy a maguk kedve szerint játszassák. Persze itt nem gondolhatunk ismét a tornatanár felügyeletére, hanem megelégednénk bármely tanári felügyelettel, mely jóformán a már jól betanult játékoknál felesle-ges is. Hisz épen azért oly kitűnő játék a rug-daló, hogy a szabályok betartását, a szép játé-kot a maguk a fiuk is ellenőrizhetik és maga a játék a fiukat figyelemhez, rendhez szoktatja; határozottan nevelő hatása.

A tanuló ifjusági rugdaló csapatoknak meg-alakulása nem zárná ki azt sem, hogy ezek együttesen egy szövetséget alkotnának, mely szövetség már sportszerűség szempontjából az egyleti labdarugó szövetség alá helyezkednék. Csak az volna a legfontosabb, hogy az iskola mint felügyelő ne eressze ki a tanulókat a kávé-házi egyletek körébe, hanem inkább maga ad-jon módot az okos egyleteskedésre.

A német tornarendszer hívei pedig ne fél-jenek az önállóságtól, mely az egyletekben az ifjakat megilleti, mert ez az életre nevel és ilyen iskolai egyleteskedés tette az angol ifjakat is erősekké. Nem kell lenézni a gyermekeknek ön-állóságra törekvését, mert ebből a szabályozott sportegyleteskedésből több jó származhatik, mintha magukra hagyjuk a tanulókat.

L. M.

A korcsolyázás alapgyakorlatai.

Ha csak annyi ambíziónk van a korcsolyázás tanulásában, hogy biztosan tudjunk a jégen tovasiklani és kitérni a szembejövők elől, úgy hamar elérhetjük célunkat. Maga az előre való korcsolyázás alig pár napi próbálgatás után már könnyen fog menni, mely után már csak a kanyarodás, fordulás és megállás van hátra, hogy elmondhassuk: tudok korcsolyázni.

Az előre való korcsolyázásból a jobbra vagy balra való kanyarodást eleinte csak lassu menetben próbál-juk. Egynehány gyenge lökés után mindkét lábunkat egymás mellé letesszük a jégre és felső testünkkel arra az oldalra dőlünk, merre kanyarodni akarunk. Ha a fordulatot gyorsabb sikamlásban végezzük, úgy azt a lábunkat, merre kanyarodunk, kissé térdben behajlítva erősen a jégre nyomjuk s korcsolyánk külső élére dő-lünk. E fordulatban felső testünk nem csak a kanyaro-dási oldal felé dől, de a derékban arra is fordul. Ez ál-tal a fordulat könnyebb is és kellemesebb a szemnek.

A kanyarodást e most említett módon nagy ro-hamban még sem lehet kivinni, mert ha mindkét lá-bunk éri a jeget, a korcsolya éle nem vághat eléggé a jégbe s mi elvágódunk. Ily nagy rohamnál tehát a kor-csolya külső élére erővel neki feküdvé, a külső lábat felemeljük és csak akkor tesszük megint előre, a belső élére, ha a forduló oldalon levő lábunk már nem megy ivben. Ez előrelépésnél a külső oldalon levő korcsolyánk belső élével taszithatjuk főleg magunkat a forduló kör- vonalba. Az első próbálgatások alkalmával a külső láb-bal nem lépünk befelé élére a belsőnek, csak melléje hozzuk a korcsolyát. De ha már elég biztosan tudunk a korcsolya külső élére dőlni s egy lábon rövid ideig körvonalon haladni, úgy ez idő alatt a külső lábat hirtelen ellökve, a belső elő tesszük és rádőlünk a belső élére, ez után a belsőt emeljük fel és tesszük előre. E módon nemcsak megfordulni, de egész kört képezni is lehet. Sőt, mint majd látni fogjuk, a műkor-csolyázás kétféle köre e közönséges gyakorlat után ta-nulható meg legkönnyebben.

A hátrafelé korcsolyázásnál a fő dolog, hogy lá-baink a jégről ne emelkedjenek fel. A kezdő gyakorla-tai egy cseppet sem lesznek szépek, mert már a kiállás is rut. Ugy kell ugyanis a jégre állnunk, hogy a kor-csolya hegyei befelé álljanak, mert az eltaszítás a kor-csolya belső élével történik. A belső élével a jégre fe-szített láb eltaszítván testünket, másik lábunkon egy külső kört irunk le. Ezután e lábunkat fektetjük a jégre és taszítjuk magunkat el. A felső testünk, lábunk moz-gását pontosan követi, a mint jobb lábunkkal ellökjük magunkat, testünk sulya a balra nehezedik s fordítva.

E gyakorlatok elején lábaink a lökéseknél nagyon széjjel állanak egymástól és a lökést végző láb hátra-marad. Csak sok gyakorlat adja meg a hátrafelé kor-csolyázásnak kellemes hatása mozdulatait, melynél a felső test nem inog ide s tova és a lábak közel egy-máshoz maradnak.

Hátrafelé korcsolyázás tanulásánál a segítő nem oldalt, hanem a tanulóval szemközt áll, ennek két kezét fogva. A tanuló felső testtel kissé előrehajolva segítője karjára támaszkodik, hogy lábai a szokatlan mozgáso-kat könnyebben végezhessek. A segítő azonban vigyáz-zon, hogy tanítványa karjára támaszkodva ne a kor-csolya hegyén álljon, hanem az egész élen. Csak a már

gyakorlott korcsolyázó fogja a hátrafelé menésben a korcsolya hátsó részét annyira felemelni, hogy félig a korcsolya hegyén fut tova.

A hátrafelé menésnél a már gyakorlott korcsolyázó lábai szorosán egymás mellett maradnak, csak hol egyik, hol másik marad hátra az ellökést végezni. Még szebb és már a műgyakorlatokhoz tartozik, ha mindig csak egyik láb marad elől. Ilyenkor nagyobb köröket írva le, erősen neki kell a korcsolyákat fektetni, egyik lábon a külső, másikon a belső élén tartva magunkat.

A hátrafelé korcsolyázást is ép úgy lehet körben végezni, mint az előre való menést és ép úgy lehet jobbra és balra hátrafelé kanyarodni. A kanyarodásnál megvárjuk, míg pár lökessel lendületet kaptunk és ekkor egymás mellé hozva lábainkat, arra az oldalra dőlünk és fordulunk felső testünkkel, merre kanyarodni akarunk. Mindkét lábunk a jégen van és egyik külső, másik belső kört ír le, a szerint, a mint a korcsolyának a külső vagy a belső éle éri a jeget.

A körbenfutást hátrafelé ép olyan módon véghezük, mint előre, t. i. arra a korcsolyára dőlünk testünkkel, merrefelé haladni akarunk s a másik korcsolya belső élével taszítjuk magunkat el. A kezdők a körfutásnál mindig ugyanazon lábbal taszítják el magukat s így mindig egyik lábuk van alól. A már gyakorlottabb korcsolyázó azonban hátralép a lökés után és az előbb hátul levő korcsolya külső élével taszítja el magát. Az ily utánlépéseknél korcsolyánk sarka kissé a levegőben van s felső testünkkel befelé és előre hajolunk. De a hátrafutásnál lehet az ellökő láb elől is. Az előre lépésnél a lökést végző láb egész közel jó a másik lábhoz és csak apró lépésekkel haladunk hátra. Még szebb, de egyszersmind nehezebb is e körfutás, ha egy lépésnél elől, másnál hátul taszítjuk magunkat, vagyis előre és hátra lépéssel haladunk körbe.

A megállás a régi korcsolyákkal csak annyiban állott, hogy a korcsolya hegyét felemeltük és a sarkot a jégbe vágtuk. A mostani hátul is hajlott korcsolyáknál az ilyen megállás nem lehetséges, hanem félig kanyarodással, félig a korcsolya egész élének a jégre fektetésével történik. Ugyanis, ha balra kanyarodunk, úgy a jobb korcsolyánk belső élét nyújtott lábbal a jégre feszítjük. — Biztosabb és gyors menésnél előnyösebb a megállás, ha a kanyarodás közben testünk háromnegyed fordulatot végezve, egyik lábunkat a jégről kissé felemelve tesszük újból le.

Az előbbeni gyakorlatokban már meg vannak a műkorcsolyázás elemei is. Ugyanis a körzések már a kanyarodásoknál előjönnek, csak hogy mindkét lábunk a jégen van. Azután lépésekkel való teljes körbenfutásoknál meg már a lábakat is felemeljük néha és e gyakorlatok utján tanuljuk a körzéseket.

K. K.

Az idősebbek testgyakorlatai.

A Nemzeti Tornaegyletben talán még most is együtt dolgozik az öregek csapata, melyben már ezelőtt husz vagy több évvel is öröm volt nézni, mint tornáztak a vénülni nem akaró 40—50 éves urak. Volt e csapatban fiatalabb erő is, kit vagy rangjának tekintélye vagy pozíciójának terjedelme képesítették e diszes csapatba.

Ugyde bizony az ezen csapatban tornázó 10—12 idős tag száma az akkor tornázó 2—3 száz taggal szemben elenyésző csekély. Most már a tornázás fejlettebb viszonyai mellett minden egyletben az idősebb csapatok tagjainak száma legalább negyedét kellene, hogy kitegye a tagok számának. De biz ettől nagyon messze vagyunk. Sőt én azt tartom, hogy a mai fejlődési irányok mellett nálunk az egyletekben az idősebb férfiak sokáig nem is maradnak meg a gyakorló csapatok sorában. Nem maradnak pedig főleg a sportegyletekben, mert az itt uralkodó versenyhangulat nem egyezik meg csendesebb temperamentumokkal.

Pedig ezen tény szépen fejlődő sportéletünkben nagyon kevés garanciát nyújt sportunknak állandó virágzására. Mert igazi sportéletéről nem beszélhetünk, hogy ha ez csak az ifju kor azon pár évére szorítkozik, mikor még az ifju versenyzik. Általában a mi szalmatüzű, és bizony a sportokat is divat szerint kedvelő ifjuságunk, ha férfivá fejlődik, hátat fordít a testgyakorlatoknak mint divatos uri szokásoknak s még nagyon jó, ha valamelyik egyletbe eljár egyleteskedni.

Nagyon szomorú tapasztalatunk van a kerékpározásnál is, mely hajdan virágzó sport, most, hogy kevés a versenyző, testedzésből kerékpározó barátait is csaknem mind elvesztette. Pedig csak azon sportot lehet valóban meghonosultnak tartani, melyik verseny nélkül is elég hivatallat vallhat magáénak.

Ugyde mondjuk, hogy az igazi sportélet az ifjuságé, a versenyzés pedig az ifjuság eleme, tehát hadd versenyezzen a fiatalság, a versenyre nem való férfi generáció pedig üzze azt a sportot, melyet bír és akar.

A legtermészetesebb a dologban az, hogy a ki a milyen gyakorlatot tanult és kedvel, azt gyakorolja egészségügyi szempontból férfikorában is. Csak hogy a testgyakorlatok nem mindenike felel meg az öregség felé hajló kornak. Magam, ki ifju koromban minden erősítő sportot gyakoroltam, a férfikor testi és szellemi állapotának legmegfelelőbb gyakorlatának tartom

a vadászatot, a vivást és az uszást, de ez utóbbi nagyon mérsékelve.

Az öregebb urak legkedveltebb mozgását, a sétálást, már nem számítom a sportok közé, bár nagyon jó volna, ha a városi ember ezt sportszerűleg üzné.

A férfiak testgyakorlatait illetőleg legtöbbet tehetnének olvasó köreink. Van ugyan egyik-másik társaskörünkben szerződöttetett vivómester, ki külön díjért tanítja a tagokat, de ez nem sokat ér. Minden valamire való társaskörben a számtalan kártyaszobák közül a legutolsót rendeznék be vivóteremnek, szereljék fel jó vivóeszközökkel, adjanak oda egy kiszolgáló embert. Azután a tagok hadd verekedjenek. Ha a kör tarthat vivómestert, ám tartson, de a tagok díjtalanul használhassák a termet. Az ily társaskörökben épen azok végeznének mozgást, kiknek leginkább kell; az ügyetlenek, a kövérek, kik a sportegyletekbe épen azért nem is iratkoznak be.

Lehet, hogy egyik-másik polgári körben sokáig üresen állna a vivóterem, mert még most nálunk sem a kereskedő, sem az iparos nem sportol, sőt nagyon is lenézi a sportokat. De rövid idő alatt remélhető, hogy ez osztály művelődésével felfogása is megváltozik.

Sajnálatos dolog, hogy a jó polgárság egyedüli sportja, a kuglizás is megy már ki a divatból. E játék nem épen erősítő testmozgás, de mégis csak többet ér, mint a biliárdozás.

A szabadtéri gyakorlatok közül mindenik alkalmas volna akár az idősebb férfiak testgyakorlataul is, de legjobban ajánljuk a gyaloglást és korcsolyázást. A korcsolyázás tanulásától nagyon alaptalanul félnek, kik ifjúkorukban nem tanulták meg, mert egy hét alatt a mostani jégmesterek bárkit megtanítanak. Csak a korcsolyát jól válaszsza meg a kezdő; ne vegyen ivestet, hanem vegyen csaknem egyenes talput és jól élesítse ki.

A magyar sport főleg a fővárosban a jobb középiskolai tornaoktatás és az ifjusági versenyek folytán nagyon szép lendületet vett, de nemzeti fontosságúvá nem válik, ha az ifjak csak 23—24 éves korukig gyakorolják. y.

Footballistáink ismertetése társadalmi szempontból.*)

Nincsen igaza annak, ki azt állítja, hogy a sport terén nem szabad a szereplő társadalmi pozíciója után

*) A Sport V.-ből vesszük át ezen igaz sorokat, bár hatásuk lenne. Szerk.

érdeklődni, hanem csak abszolút tudását mérlegre véve kell megalkotni róla a véleményt. Egyesületeink nem szívesen beszélnek ezen szempontból játékosaikról, pedig igen sok csapatra ráférne, hogy megtisztítsák a szeméttől. Nézzünk ki csak valamelyik nap délutánján a millenáris pályára. Mit látunk itt? Néhány példásan tiszta fekete-vörös és fehér-vörös dresszbe öltözött footballistát, azután sok-sok rothadásnak indult ingben, össze-vissza szedett cipőben, nadrágban rugdalozó sötét alakok. Hosszu nadrág, az egyik lábon football-, a másikon utcai cipő, a szép, többnyire keleti fajokat jellemző, a hajfürtökön egy mocskos kalap, nagyon antipatikus arc stb. gyakori. Ha pedig valakitől kérdezzük: „Ki ez a sötét alak?” Feleletül kapjuk: Ez kérem egy első osztályú játékos, ennek és ennek a csapatnak, bal vagy jobb fedezet játékos, ez kérem az X. . . . úr. Ezek az „Urakon” kívül majdnem mindennap trainiroz, néhány fiatal középiskolai tanuló. Ezek sportszerűtlen, ruházatukkal még az előbbieken is tulatesznek. Hát ezek kik? Egy első osztályú csapat második csapatának kapitánya, hátvédje stb. Egy intelligens fiatal ember ezeket látva és hallja, jogosan vallja be társainak: „Fiuk szégyenlem magamat, hogy footballista vagyok!”

Vannak ezeken kívül még olyan footballisták is, kik az egész napot a pályán töltik. Hát ezeknek mi a foglalkozásuk? Miből élnek ezek? Mulasztják talán az előadásokat? Hiába intézzük ezeket a kérdéseket akárkihez, mindenki csak azt tudja, hogy első osztályú football-tekintély, mert a bajnokságáért erősen küzdő egyet játékos. Azt hiszem némileg sikerült ezzel a pár sorral lefényképezni a trainingeket. Vannak oly klubok is, melyek hatodik és hetedik csapatokkal henczegnek. Hiszen már olvastuk a Sport-Világban többször. Kihívásokat az ötödik-hatodik-hetedik csapat számára szívesen fogad „Y” kapitány. Na erre csak valamit akarok megjegyezni: Ha az első csapatokban fent jellemezett gentlemanek szerepelnek, micsoda egyénekből állítják össze ezeket. Nem tudom elképzelni. Szeretnék látni egyszer egy ilyen csapatot, de nem vinnék magammal titkos rendőrt, mert az bizonyára néhány régi ismerősét látná ott driblizni. Soraimmal azonban nem akarom footballistánkat bemutatni, mert akkor furcsa dolgok kerülnének napvilágra, hanem csak általánosságban akarok egyleteink könnyelműségére utalni, melyből kifolyólag football-csapatunk intelegencia tekintetében nemsokára a rikkancsok szövetségének a nivóját fogják elérni. Nem akarom azonban azt vallani, hogy derék munkásokból összeállított csapatok nem lehetnek tisztességesek. Sőt! Pl.: Nevezzük meg nevén a gyereket! Itt a Törekvés Sport I. Derék munkásságból összeállított legénység, mely a mérkőzéseken példásan viselkedik, habár játszani egyáltalán nem tud. Ezekről tudjuk, hogy derék munkások, ez megnyugtató bennünket s ezért szívesen játszunk ellenük. De van

számos csapat, melyben igazán oly illetlen viselkedésű és alacsony műveltségű egyének játszanak, hogy az egész football-sport szégyenére válnak. Sokszor olvasuk, hogy football-sportunk rohamosan halad. Elismerem, hogy halad maga a sport, mint abszolút ügyesség, de társadalmilag nemsokára csak a legalsóbb rétegeket tudja majd meghódítani. Intelligens embernek ezzel lehetetlenné teszik maguk az egyesületek e sportnak üzését. Pedig mennyire jobb volna, ha sportegyleteink nemcsak azt nézik, vajjon jól dribblizik, vagy jól-e az új klubtárs, hanem az egyéniségre is figyelmet fordítanak. Football-egyesületeink anyagi helyzete is lényegesen megváltozna, ha nem mindenkit vennének körükbe, mert bizony ezek az urak mindnyájan professzionisták. Czipőket, dresszeket stb. követelnek egyleteiktől. Persze amatőrklubbjaink sietnek ilyen ajándékokkal lekötözni játékosait, sőt utcai ruhát, kalapot is vásárolnak össze, hogy ezen klubtársaik az egyeletet ne hozzák szégyenbe. Nemrégén egy előkelő egyelet át akart csalogatni egy igen tisztességes klubból egy játékost és a magas tagdíj elengedésén kívül megígérte neki, hogy mindig csak selyem-dresszben fogja játszani. Véletlenül nem sikerült ez a terv. Pedig hány footballistát lehetne összeszedni selyem-dresszek, football-czipők, tagdíj elengedés, itt-ott egy kis pénzkölcsönnel. Történik ez pedig azért, mert ha ez a megvásárolt fiu ott akarja hagyni egyszer egyesületét, akkor ez előállhat fegyverekkel. Ilyenek a tagdíjhátralékok, czipő stb. számlák. Óvást emelnek ilyen üzleti okokból az igazolás elé. Ezeket a megvásárolt, indirekte megfizetett játékosokat nevezzük, mi „gentleman“ amatőr labdarugóknak. Furcsa dolog! Nem tudom megérteni, miért nevezzük ezeket így. Hol van meg ezután csak az egyéni szabadság? No erről jobb nem beszélni, de azért egy igen tekintélyes és az állapotokat jól ismerő úri ember kijelentésével megismertetem a t. olvasóval a helyzetet: „Ha 99 üres állás felett rendelkeznék, akkor 9 jó csapatot tudnék összeállítani. Ezekben a csapatokban nem volna ugyan egyéni szabadság, mert a ki rendetlenkedne, azt egyszerűen elbocsátanám, de volna rend és fegyelem. Nincs könnyebb dolog, mint ezt keresztül vinni!“

Tudok én is egy esetet. Egy másodosztályu csapatnak megtetszett egy elsőosztályu jobb összekötő és tisztán szimpatiaiból ígért neki állást, minden mellékes kötelezettség nélkül, de a midőn a szóban levő játékos később egyszer kijelentette, hogy nem hajlandó velük játszani, a főnök ur egyszerűen kikergette az irodából. Ez véletlenségből egy amatőr játékos — egy fehér holló volt. Nem tudom megérteni, hogy miért nevezzük ezekkel az állásokkal lekötözött játékosokat amatőröknek. Fizetik, játékokra kényszerítik, egyéni akaratának kifejezést nem adhat, joga nincs, szóval minden professzionista tulajdonsága megvan. Nem hiszem, hogy a footballsport szülőhelyén Angliában ezt szó nélkül megürik. Sajnos, nálunk ugyancsak divik, sőt most indult

igazán nagy fejlődésnek. Ma sajnosabb azonban, hogy az évek előtt a tribünökön látott elegáns közönség lassan-lassan kimarad. A tribünökre hölgyeket vinni alig lehet, az állóhelyre pedig megtöltött revolver nélkül nem megy el senki. A nézők sokasága legnagyobb részt a játékosok ismerősei, barátai, rokonai képezik. Ezek buzditják azokkal az arczpirító kifejezésekkel. Igazán néha szép társaságok kerülnek össze a tribünökön. Merem állítani, hogyha ez így tovább megy, akkor néhány év múlva megszűnik nálunk a footballsport az intelligens körökben teljesen. Nem a pályaszövetség és egyáltalában a pályák felügyelősége tehet erről, hanem tisztán az egyesület, mely boldog-boldogtalant befogad. Gondolják meg az egyesületek, hogy az a színes dressz nem mint ing szerepel, hanem mint zászló, mint a klub lobogója s ezt mint ilyent nem szokták akárkire bizni, hanem csak a válogatottakra. Nézzék meg jól a játékosokat mielőtt rábizzák a klub színeit, győződjenek meg annak egyéni tisztességéről is, mert ha e nemes sport fejlesztése ily irányban halad tovább, akkor már is ásuk sirját annak a fiatal magzatnak, mely oly szép reményekkel és életképességgel látta meg hazánkban 1897-ben a napvilágot.

Egy kritikus.

Az aradi tornaegyesület működéséből :

Tornázás.

A tornaórák hetenként háromszor u. m. : hétfőn, szerdán és pénteken este 6 órától 8 óráig tartattak és pedig 1902. évi januárius hó 1-től július hó végéig a kir. főgymnasiumi tornacsarnokban, 1902. évi október hó 20-tól december hó 31-ig pedig a polgári fiúiskola tornacsarnokában tartattak, miután mint már bevezető sorainkban fölemlítettük, a lyceum tornatermének födélzetét és menyezetét csak augusztus hó végén kezdték javítani és átalakítani, minek következtében szeptember havában a játszó-téren tartottuk meg a szabadtéri torna- és játék-gyakorlatokat.

A lyceumi torna-csarnok tetőzete és menyezete már teljesen elkészült és éppen a csarnok belsejének festéséhez akartak fogni, midőn a rosszul felépített menyezet 1902. november hó 5-én az esteli órákban leszakadt. Szerencsére senki sem lévén a tornateremben, emberéletben nem esett kár. Miután nem volt kilátás arra, hogy a leszakadt menyezet egyhamar újra felépül, a torna-évad pedig már jó előre haladt, gondoskodnunk kellett helyiségről, hogy a megszakadt működést újra megkezdhesük.

E végből küldöttségileg megkerestük Institóris Kálmán, Arad szab. kir. város polgármesterét és iskolaszéki elnököt az iránt, hogy arra az időre, míg a lyceumi tornacsarnok felépül, a polgári fiúiskola torna-

csarnokát a hétfő, szerda és pénteki napokon tornázás céljaira átengedje, mit a polgármester és iskolaszéki elnök készségesen teljesített s erről egyesületünk választmányát 1902. évi október hó 18-ikán 377. szám alatt hivatalosan írásban is értesítette.

Ezen intézkedéssel a tornázást, habár idegenben is, október hó 20-ikán megkezdhettük és az év végéig ott folytattuk.

Nem mulaszthatjuk el, hogy tekintetes Institoris Kálmán polgármester és iskolaszéki elnök úrnak, ugyszintén Arad szab. kir. város tekintetes iskolaszékének, továbbá tekintetes Milling József iskolafelügyelő és Almási T. Pál polgári iskolai igazgató uraknak mint szives házigazdáinknak a polgári fiúiskola tornacsarnokának szives átengedéseért évi jelentésünkben is hálás köszönetünket ne nyilvánítsuk.

Az egyesületi tagok működéséről a következő kimutatást közöljük.

Havonként tornázott:

Januáriusban	12	órában	238	tornász,	egy	órában	19
Februáriusban	12	"	279	"	"	"	23
Márciusban	10	"	251	"	"	"	25
Áprillisban	13	"	307	"	"	"	23
Májusban	12	"	232	"	"	"	19
Októberben	6	"	83	"	"	"	13
Novemberben	12	"	248	"	"	"	20
Decemberben	11	"	248	"	"	"	22
Összesen:	88	"	1886	"	"	"	21

Az 1901-ik évi eredménnyel összehasonlítva a különbség következő: 1901-ben tartatott összesen 110 tornaóra, részt vett e 110 órában összesen; 2067 tornász, azaz egy órában 19, tehát 1902-ben 22 tornaórával kevesebb tartatott s az egy órában tornázók száma 2-vel több volt.

Vívás.

A vívóórák hetenként szintén háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton ugyancsak az aradi kir. főgymnázium tornatermében este 6—8 óráig tartattak.

A tanfolyam január hó 1-től május hó 1-ig, tehát 4 hónapig tartott. Október, november és december hónapokban a vívás szünetelt, miután mint már fennebb is említettük, a lyceum tornacsarnoka tetőzetének és menyezetének javítása és átalakítása miatt a polgári fiúiskola tornatermébe voltunk kénytelenek átmenni, hol a kedd, csütörtök és szombat esteli órákat a „Maros Evezős Egylet“ foglalta le.

A vívóórák látogatásáról a következő kimutatást adjuk:

Havonként vívott:

Januáriusban	12	órában	vívott	102	tag,	egy	órában	8
Februáriusban	12	"	"	118	"	"	"	9
Márcziusban	9	"	"	76	"	"	"	8
Áprillisban	13	"	"	84	"	"	"	6
Összesen:	46	"	"	380	"	"	"	8

Az 1901-ik évben tartott összesen 71 vívóóra, résztvett e 71 órában 403 vívó, azaz egy órában átlag 6 vívó, tehát 1902-ben 23 vívóórával kevesebb tartatott s az egy órában vívók száma 2-vel több volt.

Játék.

A játékot, mint a tornázás hasznos, kiegészítő részét, mely a test edzése mellett a lelket és kedélyt felfrissíti és felvidámitja s a mindennapi létért való küzdelemben kifáradt agyat felüdíti, jótékony pihenést nyújtván a szellemi és testi munka után, szintén szorgalmasan gyakoroltuk. A kedvelt füles labda mellett föllevenítettük és játszottuk a régi jó magyar labdajátékok közül a longa-métát is.

Ezeken kívül a téli időszakban a tornagyakorlatokhoz való sorakozás előtt a tornacsarnokban nagy kedvvel játszották a tagok a kevesebb térséget igénylő labdahajszolót és labda kergetőt.

A játékorákról következő kimutatást adjuk:

Havonként játszott:

Májusban	9	órában	116	játszó,	egy	órában	12
Juniusban	12	"	158	"	"	"	13
Juliusban	27	"	196	"	"	"	7
Augusztusban	24	"	196	"	"	"	8
Szeptemberben	12	"	129	"	"	"	11
Összesen:	84	"	795	"	"	"	9

1901-ben tartatott összesen 48 játékorára, résztvett e 48 órában 491 játszó, azaz egy órában átlag 12, tehát 1902-ben 36 játékorával több tartatott s az egy órában játszóik száma 3-al kevesebb volt.

Itt találjuk megemlítenedőnek, miszerint az 1901. évi közgyűlés határozata alapján kérvényt intéztünk a nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz az iránt, hogy a lyceum előtt fekvő s az aradi kir. főgymnázium és állami főreáliskola tulajdonát képező játékkeret az „Aradi Tornaegyesület“ tagjainak olyan időben, melyben a tanuló ifjuság azt nem használja, tornázás és játék céljaira átengedje.

Ezen kérvényünkre dr. Wlassics Gyula miniszter ur önméltósága 1902. évi május hó 14-én 31746. szám alatt kelt rendeletével megengedte, hogy az „Aradi Tornaegyesület“ az aradi középiskolák játékkerét hetenként háromszor délután 6 órától kezdve használhassa.

Ezen engedély hatálya 1902—1903-ik tanév végéig szól; esetleges megújításért esetről-csetre folyamodvány nyújtandó be.

Kedves kötelességet teljesítünk, midőn dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter ur önméltóságának a játékkeret szives átengedéseért, ugyszintén méltóságos Urbán Iván elnök úrnak, ki kérvényünket személyesen vitte föl s annak soron kívül való gyors elintézését kieszközölte, évi jelentésünkben hálás köszönetünket nyilvánítjuk.

Szabadtéri gyakorlatok.

A tavaszi, nyári és őszi évadban a játékorákkal kapcsolatban a szabadtéri tornagyakorlatokat is művelték tagjaink, nevezetesen: a súly- és diszkosz-dobást, a futást, a gerely-dobást célba és távolra.

Kirándulás.

Az első és nagyobb szabású kirándulást 1902-ben május hó 17—18. és 19-én, a pünkösdi ünnepek alatt Petrozsényba rendezték, melyen dr. Steinitzer Pál alelnök és Nagy Sándor titkár-művezető vezetése alatt 13-an vettek részt. Ezen rendkívül jól sikerült és élvezetes kirándulás alkalmával az „Erdélyi Kárpát-Egylet” petrozsényi fiók-osztálya részéről báró Ehrenberg Berő elnök és ennek helyettese báró Ehrenberg Gyula, továbbá Marek Mór, Váradi Vilmos, Buzás Vilmos, Végh János, Kopetzky Béla, Kohn Rezső és Spitzer Jenő urak lekötelező szívélyességgel és magyaros vendégszeretettel fogadták a kirándulókat s őket a vidék megtekintése alatt kalauzolni szívesek voltak. Kedves kötelességet teljesítünk, midőn ezért nevezetteknek évi jelentésünkben hálás köszönetünket nyilvánítjuk.

Junius 29-én a milovai völgybe rendezett az egyesület kirándulást, melyen 4-en vettek részt.

Julius 6-án Vingára rándult ki 3 tag.

Julius 20-án Sándor Arthur vezetése alatt a kladovai völgybe rendeztek tagjaink kirándulást, melyen 8-an vettek részt.

Julius 27-én Széll Ernő vezetése alatt Maros-Szlatinára rendeztetett kirándulást, melyen 12-en vettek részt.

Szeptember 14-én Nagy Sándor vezetése alatt a világosi váromokon keresztül a „Feredő” (Firigyó) forráshoz s innen Kovaszinczra rendeztünk kirándulást, melyen 8-an vettek részt. Ez alkalommal Miklósi János kovaszinczi gör. keleti plébános a kirándulókat magyaros vendégszeretettel fogadta s gazdagon megvendégelte. Megragadjuk az alkalmat, hogy neki ezért évi jelentésünkben hálás köszönetünket nyilvánítsuk.

Szeptember 28-án Nagy Sándor vezetése alatt a regényes szépségű milovai völgybe rendeztünk kirándulást, melyen 8-an vettek részt.

Ezek szerint az 1902. év folyamán összesen 7 kirándulást tartottunk, melyeken összesen 56 kiránduló vett részt, azaz egy-egy kirándulásban átlag 8-an.

Disztornák.

A Budapesti (Budai) Tornaegylet disztornája.

A fővárosi disztornák sorozatát a budaiaké nyitotta meg a hagyományos napon, december 7-én és hozzátehetjük mindjárt, hogy a hagyományos sikerrel

is. Jól átgondolt és szépen keresztülvitt műsor bilincselte le a közönség figyelmét, melyben nagy számmal voltak képviselve a szereplők családtagjai, de örvendtes nagy számban jelentek meg a társegyesületek képviselői is, ezzel dokumentálva azt az általános rokonszenvet, melynek a „budaiak” méltán örvendhetnek. A tornamutatványok között először szerepelt ezuttal az egyesületi növendékek tornagyakorlatának bemutatása.

A tornászok mellett hely jutott a vívásnak is.

A részletes értesítésünk a következő:

A budaiak idei disztornájának impozáns méreteit már a bevonulás jelezte, 62 egyesületi tag és 16 növendék vonult be az egyesületi zászló alatt. Elhelyezkedésük után megkezdődtek a szabadgyakorlatok Bély Mihály egyesületi művezetőnek vezetése alatt, aki kifogyhatatlan leleményű és újabb és újabb szabadgyakorlatok összeállításában. A szabadgyakorlatok együttes precíz lebonyolítása után 6 csapatra oszlott a tornász-sereg, az első csapat (előtornásza Fűzfás Ferencz) magas-korláton, a második csapat (előtornásza Antos Mihály) bakon, a harmadik csapat (előtornásza Bernáth János) ugrózsámolyon, a negyedik csapat (előtornásza Baumgärtler Károly) magas-ugrásban, az ötödik csapat (előtornásza Bozó József) alacsony-korláton, a hatodik csapat az „öreg urak” csapata (előtornásza az egyesület fáradhatatlan pénztárosa, Galambos Ede) lovon hosszában mutatta be ügyességét.

A csapattornázást vívógyakorlatok váltották fel, melyekben kezdők és haladók Leszák Károly vívómester oktatásának szép eredményeit mutatták be.

Igen érdekes szám közetkezett most: együttornázás és társasgyakorlatok három lovon czimén. A lovon végezhető gyakorlatokat, a legegyszerűbbtől a legtökéletesebbig mutatták be az egyesület növendékei és tagjai; egy nagy gonddal és szakértelemmel előkészített és keresztülvitt mutatvány volt ez, mely Bély Mihály ügyes kezére vallott. Ezt követték a versenyszámok. Igen helyesen nemcsak a képzett tornászokra gondolt az egyesület vezetősége a verseny kiírásánál, hanem a haladók csoportjára is. Utóbbiaknak t. i. külön versenyszámot tartott fenn magas-korláton, mely verseny győztese Klebovich Imre lett (9·5 ponttal), második Paroszhly Pál (8 ponttal), harmadik Kleeberg Vilmos (7 ponttal). A főverseny összetett verseny volt a képzett tornászok részére: lovon, nyújtón és magas-ugrásban. E verseny győztese Wagner Rudolf lett 36 ponttal, második Bodrossy Dénes 32·5 ponttal, harmadik Kováts Nándor. E verseny évenként megismételtetik. Aki egymásután háromszor győztes, az egyesület arany érmét nyeri. Wagner ezuttal másodsor volt győztes. Mint versenybíró Csölder János dr., Weisz Dezső dr. és Bély Mihály szerepelt.

A versenyt követőleg újra csapatokba sorakoztak a tornászok, mire Kollár Lajos kir. tanácsos, az egyesület elnöke kiosztotta a versenydíjakat a győzteseknek és helyezetteknek.

A disztornát ugyancsak a tornacsarnokban rendezett társasvacsora zárta be, melyben 131-en vettek részt az egyesület tagjai és vendégei sorából, a kiknek sorából Bernáth Béla orsz. képviselő, a NTE. titkára, Krepelka Béla a MAC. titkára és Jász Géza, a tornaszövetség titkára üdvözölte a vendéglátó egyesületet, melynek részéről Kollár Lajos elnök, Czölder János dr. és Demény Károly alelnökök, Stolp Ferencz, Kleeberg Vilmos, Andor Endre dr. stb. szólaltak fel. Rögtönzött, jól sikerült hangverseny a késő éjjeli órákig együtt tartotta a társaságot.

A Nemzeti Torna-Egylet disztornája.

Hazánk legrégebb tornaegylete, a Nemzeti Torna-Egylet, mely mint a testnevelési ügy egyik uttörője, e téren fennállása óta missziót teljesít, tartotta december hó 12-én ez évi disztornáját.

Az ország legrégebb és legnagyobb tornaegyletéhez méltó volt e disztorna kerete is. Óriási közönség töltötte be a tágas és gyönyörűen díszített tornacsarnok minden részét és a működőknek fenntartott hely szüknek bizonyult a nagyszámu résztvevők szabad mozgására.

Megjelentek Berzeviczy Albert vallás- és közoktatási miniszter. Zsilinszky Mihály államtitkár, dr. Czölder a Torna-Szövetség alelnöke, Jász Géza, a Szövetség titkára és sok más kapacitás.

Impozáns volt maga a felvonulás is; három tornász az egyleti zászlóval haladt az élén, utánuk az ág. ev. gimnázium 26 növendéke következett, ezekhez csatlakoztak fess tornászöltözékben a délczeg léptekkel haladó bájos hölgytornászok, számra nézve 50-en, végül az egyleti tagok 80 főnyi csoportja, kik körülvonulás után hatos oszlopokba fejlődve álltak fel a buzogányokkal végzett szabadgyakorlatokhoz.

A szabatosan végzett közös gyakorlatok után nyolcz csapat szertornázása következett különféle szereken. Az élénk képet nyújtó gyakorlatok után Horváth Sándor, az egylet vivómestere, mutatott be iskolavívást ifj. Maurer János és Horváth Mihály tanítványaival.

Fokozatos iskolagyakorlat három korláton következett ezután, melyben az összes tornászok résztvettek. A nőtornászok által bemutatott füzér inkább táncznak mint tornagyakorlatnak tekinthető és a kitérő tapsvihar inkább a bájos hölgyek személyének, mint a bemutatott gyakorlatnak szólt.

A növendékek tornázása bakon, ezután pedig a korlát- és távolugrás összetett verseny következett.

A versenyzők tulnagy száma folytán a program ezen pontja kissé hosszadalmassá vált.

Az eredmény a következő:

1. Szőke Elemér 23 pont.
2. Bernát Géza 17 pont.

A mintacsapat Vágó Henrik előtornász vezetése alatt a lovon mutatott be igen sikerült gyakorlatokat,

melyek precíz kiviteléért az összes résztvevőket dicséret illeti.

A győztesek kihirdetése és a díjak kiosztása után véget ért a nagyszabásu tornaünnepély, melyet kedélyes közös vacsora követett.

A Budapesti Torna-Club disztornája.

1903. december 19.

A Markó-utcai főreáliskola tornaterme fényes díszben pompázott. Szokásos évi disztornáját tartotta meg hazánk egyik legagilisebb sportegylete, a Buda pest Torna-Club és annak szemlélésére nagyszámu közönség jelent meg, mely a termet zsufolásig megtöltötte.

A B. T. C. sokoldalú sportműködése mellett is mindeokor nagy buzgósággal ápolta a tornászatot és e tekintetben hazai egyleteink legjobbjai között méltó helyet foglal el.

Tanuskodnak erről évenként ismétlődő disztornái, melyek rendszeren a legsikerültebbek közé tartoznak és előre is kijelentjük, hogy az idei disztorna ismét teljesen megfelelt a klub régi hírnevének. Ha valami kifogásolni valót találunk benne, legfeljebb a különben igen érdekes és a művezető nagy szakértelmére valló program, főleg pedig a versenyek tulhosszúsága lehetett.

Hét óra előtt kezdődött a felvonulás, melyben a rendelkezésre álló helyszüke folytán csak mintegy 30 tornász vehetett részt.

A menet élén a Torna-Egyletek Szövetségének új zászlaját, mellette a klubzászlót vitték. Körülvonulás után hármás sarokba fejlődtek a tornászok. Megjegyezzük itt, hogy az egyszerű Lion-féle felvonulás a tér szüke folytán alkalmasint hatásosabb lett volna.

A szabadgyakorlatokat sulyzókkal végezték, ezek komplikált voltak mellett is kitünően sikerültek és igen szép és változatos képet nyújtottak.

A csapattornázásban három csapat vett részt. Az első csapat, melyet Kakas Gy. vezetett, lovon, a második csapat Iszer vezetése alatt magas korláton tornázott, a harmadik csapat ablakugrást végzett.

A versenyek a következő eredménnyel végződtek:

Magasugrás:

1. Sajó Béla 180 cm.
2. Coray Arthur 175 cm.
3. Fischer K. 160 cm.

Gyűrűhinta és korlát (képzettek versenye):

1. Weymann A. 25 pont.
2. Szüts V. 22 pont.
3. Kakas B. 19.5 pont.

Baktávolugrás és nyújtó (haladók versenye):

1. Gaál L. 14 pont.
2. Hatzinger S. 12 pont.
3. Skultéty K. 10 pont.

Kötélhuzás (csapatverseny) :

I. Polacsek K., Lang O., Fischer K., Hatzinger S., Kakas B., Wiesner M. tagokból álló csapat.

A mintacsapat tornázása bak és korláton, volt a mutatványok fénypontja.

A bakon át való beugrásokkal kezdődtek a szép és merész, mindinkább fokozódó összetételű gyakorlatok, kár volt, hogy a kivitelben néhány résztvevő gyengébbnek mutatkozott a csapat átlagánál.

A fokozatos gyakorlatok a nyujtón igen érdekes és változatos képet nyújtottak. Leginkább kitétek itt Kakas, Mihók, Szücs, Weymann.

A díjakat Iszer Károly a klub másodelnöke szép szavak kíséretében osztotta ki a győzteseknek.

A disztornát a klub csarnokában rendezett banket követte, melyben mintegy 80-an vettek részt, közöttük számos szép hölgy.

Igen övendetes dolognak tekinthető, hogy a társ-egyletek hivatalos képviselőik jelenlétével dokumentálták a vezető egyletek közti létező barátságos viszonyt : így a Torna-Szövetség Jász Géza, a Budapesti (Budai) Torna-Egylet dr. Kollár Lajos és Bélyi Mihály, a Magyar Athletikai Club Krepelka O. B., a Nemzeti Torna-Egylet Maurer János és Vágó Henrik, a Pozsonyi Torna-Egylet Pogány Gyula, a Neptun Evezős-Egylet dr. Liedemann Frigyes, a Debreczeni Torna-Egylet Lassgallner elnök által volt képviselve, a megnevezetteken kívül pedig a társ-egyletek számos tagja is jelen volt.

A kedélyes estély sokáig tartá együtt a vig társaságot, mely csak a hajnali órákban tért pihenőre.

Magyar Testgyakorlók Köre disztornája.

1903. december 20.

A disztornák hete mult vasárnap a M. T. K. jól sikerült ünnepélyével nyert méltó befejezést.

Óriási közönség töltötte meg a Wesselényi-utcai tágas tornatermet, tanúságot téve e törekvő egyesület népszerűségéről.

A felvonulásban és a Bockelberg Edé által vezetett jól sikerült tagszabadgyakorlatokban negyven tornász vett részt, kik ezeknek befejeztével négy csapatban és pedig lovon, korláton, rézsutos létrán és súlyzókkal mutattak be gyakorlatokat.

Ezek után versenyek következtek, melyeknek eredményei a következők :

I. Korlát és nyujtó : 1. Schreiber B., 2. Hermann M.

II. Magasugrás : 1. Frischfeld Tibor 1'60 m., 2. Rooz Imre, 3. Hoffer és Kiss (holtverseny).

Az egyesület birkózó mestere Wiegand vezetése alatt két pár mutatott be iskolabirkózást, majd maga Wiegand mutatott Weisz Richard bajnokkal és Patak N. taggal 5—5 percig tartó érdekes gyakorlatot.

A mintacsapatnak magas korláton precíz végzett gyakorlatai, melyeket Bassa Jenő előtornász vezetett, a tornaszatban való nagyfoku haladásra mutatnak. Volt

még együttes tornázás magas lovon rugódeszkával, mely élénk képet nyújtott.

Dr. Hirschteld elnök nagyszabású iendületes beszéd kíséretében osztá ki a győztesek díjait, köszönetet mondva egyuttal a közönségnek és a társ-egyletek képviselőinek megjelenésükért, mely aktus után a tornászok elvonulásával az ünnepély befejezést nyert.

„Sport Világ.”

A budapesti Korcsolyázó-Egylet versenykiírása.

Nemzetközi gyors- és műkorcsolyázó-versenyek 1904. január 31-én vasárnap, a Budapesti Korcsolyázó Egylet városligeti jégpályáján. (Természetes jégpálya.) Kettős versenypálya kerülete 500 méter, 2 kanyarulattal a 180 fok 25 és 30 méter görbületi sugárral. Keresztezési vonal 60 méter.

1. Nemzetközi verseny 500 méter. Elsőnek arany érem és tiszteletdíj, másodiknak ezüst érem és tiszteletdíj, harmadiknak bronz-érem és tiszteletdíj. Tét 6 korona.

2. Nemzetközi verseny, 5000 méter. Díjak és tét mint fent.

3. Nemzetközi junior-verseny, 1500 méter. Ezüst-érem és tiszteletdíj az elsőnek, bronz-érem és tiszteletdíj a másodiknak, tiszteletdíj a harmadiknak. Tét 4 korona.

4. Urak nemzetközi műversenye. Kötelező gyakorlatok 8 a|b. Hármás e k, 9 a|b. Hármás e b, 14 Hurok e k, 15 Hurok e b. 23 a|b. Hasonéló ellenfordulás e b, 29 a|b. Kigyóvonalas dupla-hármás h k b. — Szabadkorcsolyázás 5 percnyi maximális időtartamig. — Elérhető pontszám a kötelező gyakorlatoknál 132, szabadkorcsolyázásnál $12 \times 5 = 60$. Összesen 192. Díjak és tét mint az első számnál.

5. Hölgyek nemzetközi műversenye. Kötelező gyakorlatok 5 a|b. Kigyóvonal e k b, 10 Duplahármás e k, 12 Duplahármás h k 22 a|b. Hasonéló ellenfordulás e k, 27 a|b. Kigyóvonalas hármás e b k, 30 a|b. Kigyóvonalas hurok e k b. — Szabadkorcsolyázás 3 percnyi maximális időtartamig. — Elérhető legnagyobb pontszám a kötelező gyakorlatoknál 108, a szabad korcsolyázásnál $12 \times 5 = 60$. Összesen 168. Díjak és tét mint az első számnál.

Időbeosztás:

Dél előtt 10 órakor: 5000 méteres verseny.

„ 11 „ Hölgyek műversenye kötelező gyakorlatok.

„ 11^{1/2} „ Urak műversenye, kötelező gyakorlatok.

- Délután 2 óraker Junior-verseny, 1500 méter.
 „ 3 „ 500 méteres verseny.
 „ 4 „ Urak műversenye, szabad korcsolyázás.
 Hölgyek műversenye, szabad korcsolyázás.

Dr. Busbach Péter jubileumi emlékverseny Magyarország gyorskorcsolyázó bajnoka címért.

Tartandó 1904. január 25. (hétfő) és 26. (kedd) napján a Budapesti Korcsolyázó-Egylet városligeti természetes jégpályáján.

Kettős, 500 méter hosszú pálya két egyenként 180°-os kanyarulattal, 25 és 30 méteres görbületi sugárral, 60 méter keresztelési vonallal.

Időbeosztás:

Január 25. hétfő délután 1 óraker 500 méteres futam.

Január 25. hétfő délután 2 óraker 5000 méteres futam.

Január 26. kedd délután 1 óraker 1500 méteres futam.

Január 26. kedd délután fél 3 óraker 10,000 méteres futam.

A győztes „Magyarország gyorskorcsolyázó bajnoka 1904. évre“ címet, arany bajnoki érmet és oklevelet nyer.

Tét 6 korona. Nevezési zárlat 1904. január 21. esti 8 óra.

A versenyre a Budapesti Korcsolyázó-Egylet versenyszabályai kötelezők.

Benke Gyula jubileumi emlékverseny Magyarország műkorcsolyázó bajnoka címért.

Tartandó 1904. január 25. (hétfő) és 26. (kedd) napján a Budapesti Korcsolyázó-Egylet városligeti természetes jégpályáján.

1904. január 25-én délután 3 óraker.

Előírt gyakorlatok: a Budapesti Korcsolyázó-Egylet versenyszabályainak 8a/b, 9a/b, 23a/b, 29a/b, 30a/b, 33ab számu gyakorlatai. Elérhető legnagyobb pontszám: 168.

1904. janur 26-án délután 4 óraker.

Szabad választás szerinti gyakorlatok maximális 4 percnyi időtartamig. Elérhető legnagyobb pontszám: 84. Sokszorozó szám: 7. Az összeredményben elérhető legnagyobb pontszám: 252. A győztes „Magyarország műkorcsolyázó bajnoka 1904. évre“ címet, arany bajnoki érmet és oklevelet nyer.

Tét 6 korona. Nevezési zárlat 1904. január 21. esti 8 óra.

A versenyre a Budapesti Korcsolyázó-Egylet versenyszabályai kötelezők.

A nevezések „Budapesti Korcsolyázó-Egylet versenyt rendező bizottsága, Budapest, Városliget“ címen küldendők be.

A vivás középiskoláinkban.*)

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Azon kedvező körülmény, hogy a magyar ifjuság szellemi képzése kiegészítő részének, a testi nevelés nagyfontosságú ügyének érdekében, mint a budapesti ev. ref. főgymnasium tornatanára és vivőmestere, s mint az orsz. ref. tanáregyesületnek egyik szerény tagja — e diszes helyen szót emelhetek, ösztönzött arra, hogy elmondjam röviden mostani testgyakorlati rendszerünkre, illetőleg annak hátrányaira vonatkozó észrevételeimet és rámutassak arra az irányra, a mely meggyőződésem szerint jobb és egyenesebb uton juttat célunkhoz.

Ám e pillanatban nem titkolhatom el affölötti aggályaimat, hogy vajjon sikerült módon és formában tudok-e ezen sürgős megfejtésre váró, mindannyiunkat legkövetlenebbül érdeklő nehéz feladathoz hozzájárulni valami csekélységgel?

Eme nagy probléma megoldhatására törekvő dolgozatásaim közben erőt merítettem ama tudatból, hogy hogy szeretett testvéreim előtt lépek föl, a kik fogyatékoságaimat bizonyára nem fogják oly szigoruan mérlegelni, mint azt egy más, idegenebb helyen, jogosan meg is kellene tenni.

Sziveskedjenek tekintetbe venni azt, hogy az én fegyverem tulajdonkép nem is a toll, hanem a kard és ép ez utóbbinak érdekében merészelttem az ellőbbihez nyúlni. Jól tudom azt, hogy amaz az én kezemben gyengén fog, de a fogyatékoság ellensúlyozója legyen ama legjobb indulatu törekvésem, mely szerint szeretett anyaszentegyházunknak és édes hazánkknak e téren is nemzeti irányban való haladhatása érdekében, tiszta meggyőződésemből cselekszem. Ha tehát csak annyit is sikerül elérnem, hogy jó szándékaimat a mélyen tisztelt közgyűlés elismerésre méltatja, az engem teljesen megnyugtat s örömmel veszem csekély fáradságomnak ily formában nyilvánult szép jutalmát.

Ezek előrebocsátása után áttérek felolvasásom tulajdonképeni tárgyára.

Annak, a ki a legujabb korban, különösen pedig az elmúlt évtizedben megindult testnevelési mozgalmakat figyelemmel kísérte, látnia kellett, hogy e téren, — oly nemzeteknél különösen, a hol annak gyökere nem az anyaföldnek talajából táplálkozik, de még ma is inkább az idegen tájakról hozott mű-compositumokból élőködik, — mily erőteljes reformmunkálatok keletkeztek s ebből kifolyólag ma már mily nagymérvű és üdős átalakítások vannak folyamatban.

A helyesebb irányban, jobb rendszerben és főként nemzeties szellemben vezetendő testi nevelésnek több bajnoka, illetőleg szellemi kapacitása állott ki a küzdő térerre; ezek között nem egy helyezkedik arra az álláspontra, hogy a nyugati államokban elterjedt német

*) Az országos ref. tanáregyesületnek 1903. évi júniusban Nagy-Enyeden tartott közgyűlésén felolvasta a szerző. Halász Zsigmond budapesti ev. ref. főgymn. tornatanár és vivőmester. Szerk.

tornarendszer nem felel meg a plasztikus és az egészséges testfejlesztés szigorubb követelményeinek; az egyes nemzetek temperamentumaival ellentétben áll; jellem és erkölcsnevelés tekintetében csekély eredményekre vezet.

Miután a reformok szükségérzetétől áthatva, a tudományos alapokra fektetett, megdönthetetlen elvek által irányított s minden erőszakos behatástól ment könnyed, szabad és arányos testfejlesztés képezte már jó időtől kezdve ideálmot, tiszta meggyőződésből arra az álláspontra helyezkedem, hogy közép- és felsőbb iskolai ifjúságunk hibás testnevelési rendszerén nekünk is változtatnunk kell és pedig mielőbb.

Ez álláspontom helyességét bizonyítja az a sajnos körülmény is, hogy tornatermeink legnagyobb részben sem berendezésük, sem helyi viszonyaik, sem pedig területeiknél fogva, nem nyújtanak kellő alkalmat a mi vérmérsékletünknek inkább megfelelő játék- és atletikai gyakorlatok nagyobb arányokban való üzésére; kiváltkép az előbbieket vagy egyáltalán nem, vagy a legminimálisabb mértékben, gyakorolhatók. Megfelelő szabad tér nemcsak közvetlen közelben, de egyáltalában nincs a legtöbb helyen; soknál pedig sok időt rabló nagy távolságban fekszik.

Annál nagyobb mértékben fel vannak azonban szerelve német tornaeszközökkel, a melyek mindegyike használatra azonnal kézen áll s így a tornázás rendszerint ezeken folyik; pedig ha meggondoljuk azt, hogy ezen tornaszerek legtöbbje csak a karok hajlító és feszítő izmainak nehéz munkáit követeli, ha tudatában vagyunk annak, hogy a fejletlen növendékek testi ereje a legtöbbnél nincs arányban a testnek súlyával, akkor könnyen beláthatjuk azt, hogy erőszakos munkát végeztetünk, melynek rendszerint szomorú következménye az, hogy az ifju tornászok legnagyobb része nemcsak az erejében való bizalmát veszti el, hanem az első időkben minden növendéknél önként nyilvánuló tornázás iránt előszeretettel is, a mely nagy kincsétől ha egyszer megfosztatik a növendék, mind testére, mind lelkére csak teher a tornaóra s csak idejét elrabló unalmas időtöltés ránevezve évről-évre.

Keserű tapasztalat, de fájdalom, a nagy átlagban így van!

Ez elmondottakkal azonban nem tárnok föl teljesen igaz képét a valóságnak, ha nem szólnánk ama kivételekről, a kik születésüknél fogva örökölték erősebb szervezetet és rátermettséget. De ezek is nagyobb ellenállási képességüknek köszönhetik azt, hogy az erőszakos szertornázás rájuk nézve csak ritkábban jár súlyosabb következményekkel; gyakori balesetektől ők sem mentesek. E sajnos körülményt a jeles francia tudós, Tissié, a következő meggyőző állításával igazolja: minden olyan tartásban, a mely a test fölemelésével jár, a vérkeringést lassítja a lélegzés visszatartása. A mellkas üritett levegővel töltött haranggá alakul, a tüdő hólyagocskáit erőszakosan kitérítik, a hangrés záródása

miatt a belélegző izmok nagymértékben megfeszülnek, a bordák emelt helyzetbe rögzítődnek; ennek folytán a bordaközi és emlői vizerek összenyomódnak: a kulcsont alatti vizerek összeszorulnak az első borda és a kulcsont között, a hónalji vizereket a váll izmai nyomják össze, a mikor a hanyatfekvés során elcsavaródnak; a nyak bőr alatti izmai összenyomják a torakolati vizereket, végre a mikor a fej a test függeszkedésének tengelye körül forog, a nehézkedés törvénye a vérkeringés lassudása mellett még vért is hajt az agyvelőbe és az arcz vértorlódása arra vall, hogy az élettan legelemibb törvényei meg vannak sértve. A korlátlan, a mikor a két rud között vállban emelik a test súlyát, avagy karbehajtva a korlátfaakat markoló kéz viszi az embert a korlát hosszán végig; a lejtős lábtón, a mikor az ökölbe szorított kéz ereje viszi föl a testet stb, mind összenyomással járó testtartások fordulnak elő. Ily értelemben kifogásolja Caminade a nyújtó, gyűrűhinta, lebegőnyújtó (trapez), lengőkötél (mászókötél) gyakorlatait is.

Ha most meggondoljuk azt, hogy ezen elhibázott rendszer mellett tanulóink 15–16 éven keresztül részeseülnek ferde irányu testi nevelésben s ráadásul ugyanannyi ideig kénytelenek az iskola padjaiban görnyedni, a mellkast befelé horpasztani; ne csodáljuk, ha serdülő ifjúságunk legnagyobb részének testtartása szálnalmat kellő, magatartása félszeg, hátának és mellének alakja szomorú képet mutató homorú-domboru tükör.

A német szertornázás erőgyűjtés tekintetében is céltalan, mert ha képez is hatalmas muszkulusokat, de a gyakorlati élet szempontjából mindez jelentéktelen, a sok szertornázás eredmény tekintetében igen szegény; haszon nélkülinek kell azt tekintenünk, mert az életben előforduló gyakorlati munkáknak alapját nem képezi. (Tissié.) Biztos erkölcsi értékét nálunk konstatálni nem lehet.

Tény az, hogy a német tornarendszer a serdülő magyar ifjúság lelkületére hatni nem képes, mert nincsenek meg ama rugói, a melyek képesek lennének a testgyakorlás iránti érzéket lendületbe hozni s a munkára, illetőleg a gyakorlásra buzdító ösztönt a nagy átlagban fölébreszteni. Ennek oka abban keresendő, hogy a tornázásnak nincs üdítő ereje; fárasztó, erőltetett testi munka az a lélek hurjainak minden rezgése nélkül. Jellemző Felméri szerint a következő nagyon igaz elmélet.

„Tornázás közben a tanuló ifju a szellemi munka után még jobban kifárad s üdülést nem talál. Ámde a növénynek nemesak szénenyre és élenyre van szüksége, hanem napsugárra is. Az ifjunak, ennek az emberi növénynek, szintén nemcsak mozgásra és vezényelt ugrásra van szüksége, hanem örömsre s arra a vidámságra is, mely a szellemi spontaneitás édes anyja, igaz dajkája. Ez az, a minek a gymnastika nagy híjával van: pedig az ifju boldogságának és a vidámságának ez a föltétele; erkölcsi egészségének ez az atmos-

pherája s jellemének ez a szárba indítója". És mégis — fájdalom — évtizedek óta tespedünk ama tévedésből eredt nagy hibában, hogy testnevelésünk idegenből átültetett fajtát még mindig évről-évre kitartó szorgalommal ápoljuk s egészségtelen gyümölcseivel táplálkozunk, a magunk áldott földjén termettek pedig, a melyek már az ősidőkben e talaj és éghajlat viszonyaihoz mérten a természet törvényei szerint magamagukból eredt erőteljes magyar faju fának egészséges gyümölcsei — nem izlenek, idegen felé hajló átkos szokásainknál fogva ezeket élvezni már nem akarjuk.

Erős meggyőződésemm mindennek daczára az, hogy végre mégis öntudatra kell ébrednünk, nemzeti önérzetünk ujjaszületésének aranykora — mint a jelekből is ítélhető — hamarosan el fog közeledni s így idő előtt gondoskodnunk kell eszközökről, a melyek segítségével a kor megváltozott jobb ízlésének megfelelő formában s helyesebb arányokban és beosztással építhetjük föl nemzeti szellemben tervezett testnevelési ügyünk ama nagy csarnokát, a melynek alapköveit őseink rakták le, a melyekre, a lerakás nehéz munkája közben, az ő véres verejtékük hullott.

Erre a megszentelt alapra kell nekünk építkeznünk, a mi földünkön nyert szilárd anyagokkal és jól megválasztott eszközökkel.

A jó anyag meg van teljes mértékben, az eszközök azonban csak részben állanak rendelkezésünkre, de ezek jók s ezek alapjain azokat könnyen ki lehet egészíteni.

(Folytatása következik.)

Különfélék.

A **Müegyetemi Football Club** idei mérkőzéseinek befejezéseül a gépészmérnöki és mérnöki szakosztályok között barátságos mérkőzést rendezett. A két csapatban az első csapat valamennyi játékosát láthattuk. A gépészek csapata állandó fölényben volt és az első félidőben 1, a másodikban 3 goalt csinált, míg a mérnökök csak egy goalt tudtak visszaadni a második félidőben. A végeredmény tehát 4:1 a gépészmérnöki szakosztály csapata javára.

A **mentők vivóversenye**. A nagy érdeklődést a január 6-án kezdődő vivóverseny iránt a nevezések óriási száma mutatja. Itt említjük meg, hogy a hadügyminiszter megengedte a katonatiszteknek, hogy a versenyben résztvegyenek. Az engedély a napokban érkezvén csak meg, erre való tekintettel a versenyrendezés a nevezési zárlatot december 28-ig, hétfőig, meg-

hosszabbította. Nevezések a Nemzeti Sport címére, IV., Koronaherczeg-utca 3. sz. „nevezés a vivóversenyre” jelzéssel küldendők be. Alakulóban a verseny hölgybizottsága is, mely a gróf Karátsonyi Jenő vezetése alatt álló elnökséggel karöltve fogja előmozdítani a verseny sikerét. A hölgybizottság a Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület hölgyválasztmányából alakul, mely ez ügyben már két ízben ülésezett, továbbá felkérte a budapesti előkelő hölgyvilág több más képviselője is, hogy e jótékonycélú sportünnep érdekeit a bizottságba való belépésével is támogassa.

Gróf Vay Lajos 25 éves jubileuma. Kedves kis ünnepély kíséretében ünnepelte meg a Budapesti Egyetemi Athletikai Club egyesületi vivómesterének negyed százados működését.

Kevés vivómesterünk dicsekedhetik olyan multtal, mint gróf Vay Lajos. A régi idők híres mesterének, az öreg Keresztessynek, volt a tanítványa. Hosszu munkássága alatt — melyet főképen az egyetemi ifjuságnak szentelt — híven kitartott a magyar iskola, a magyar vivás mellett. Már 18 éve hivatalos vivómestere volt a tud. egyetemnek és tanítványai közül nem egy kiváló vivó került ki.

Különösen az előkelő körökben kedvelték és közéletünk sok kiválósága sajátította el tőle a vivás mesterségét. Tanítványai közül különösen kisaári Kiss Ferencz igen nagy sikereket ért el. A Csekonics grófok, Károlyi Mihály és László és Pejacsevich Endre, Kosuth Ferencz, Szilágyi Dezső, gróf Szapáry László, gróf Széchenyi István, Ugron Gábor, Wekerle Sándor, Hentaller Lajos és még sokan kerültek ki az ő iskolájából.

Az estén, melyen kizárólag a B. E. A. C. tagjai vettek részt, müértő közönség volt jelen. Először gróf Vay mutatta be iskoláját kezdő tanítványaival, mi után a versenyvivás következett, melynek győztese Gerde Oszkár (Fodor-iskola) lett, aki Szemere Miklós ezüstérmét kapta. Második Bányász Henrik (Vay-iskola) lett, a ki Szemere Miklós bronzérmét és gróf Vay által — iskolája legjobbjának — felajánlott tiszteletdíjjal nyerte. Harmadik Takács Győző, negyedik Szevere Károly lett.

Ezután assaut-vivás következett. A bemutatott assaut-k közül dr. Porteleky László — Gerde O. és gróf Vay Lajos — dr. Porteleky assautjai voltak a legérdekesebbek.

Végül dr. Klupathy Jenő, a B. E. A. C. elnöke, lelkes beszédben köszönte meg gróf Vaynak az ifjuság iránt eddig tanusított rokonszenvét és a klub hálája és elismerése jeléül egy bajnoki aranyérmét nyújtott át neki emlékül.

Karácsonyi cross-country. A Magyar Athletikai Club karácsony másodnapján tagjai részére a Margitszigeten cross country-versenyt rendezett. Husz versenyző állott a starter zászlaja elé. A sporttelep déli

csucsáról indultak a versenyzők és a sporttelepen keresztül a sziget felső részén levő romok megkerülése után a főhercegi kastély mellett vissza a kiindulási ponthoz érkeztek. Első Merényi Lajos lett 17' alatt. Második dr. Kirchknopf Ferencz, harmadik Vincze Károly, negyedik Gervay Mihály, ötödik Medgyessy Iván. A győztes csapat tagjai voltak: Merényi, Kirchknopf, Izsák, Máté és Sztankovics. Az első csapat 37 pontot, a második csapat 51, a harmadik 52 és a negyedik 70 pontot ért el.

Este 7 órakor a tagok nagyszámu részvétele mellett karácsonyfa-ünnepélyt rendezett a klub.

A Magyar Athletikai Club választmánya elhatározta, hogy a klub footballistái között szorgalmi díj gyanánt 11 ezüst- és 11 bronzérmeket oszt szét. Alapul a nemzetközi, bajnoki és Polonyi labda-mérkőzéseken való szereplés szolgált (ki játszott többször). Ezüstérmeket kaptak: Vincze Károly, Bayer Jenő, Sisovich Lajos, Medgyessy Iván, Kraft Jenő, Wagner Zoltán, Riedl János, Kraft Kálmán, Höffle Győző, Kapele Adolf, Mészáros Károly. Bronzérmeket kaptak: Róth, Lipovetz A., Teasdale, Vangel I., Veres II., Terray, Vangel II., Jedlicska, Fitt, Rik és Kocsis.

A Magyarországi Torna-Egyletek Szövetsége kötelékébe tartozó egyesületek:

Budapesti Athletikai Club.

Budapesti Posta- és Táviratisztviselők Sportegyesülete.

Budapesti Sport-Club.

Budapesti Torna-Club.

Budapesti (budai) Torna-Egylet.

Budapesti III. ker. Torna- és Vivó-Egylet.

Ferenczvárosi Torna-Club.

Magyarországi Tornatanitók Egylete.

Magyar Testgyakorlók Köre.

Magyar Uszó-Egyesület.

Müegyetemi Football-Club.

Nemzeti Torna-Egylet.

Óbudai Torna-Egylet.

Aradi Torna-Egylet.

Balassagyarmati Sport-Egyesület.

Besztercebányai Sport-Club.

Brassói Torna-Egylet.

Debreczeni Torna- és Kerékpár-Egylet.

Eperjesi Torna- és Vivó-Egylet.

Fiumei Torna-Egylet.

Győri Torna-Egylet.

Hódmezővásárhelyi Torna-Egylet.

Kassai Sport-Egylet.

Kolozsvári Vivó- és Torna-Egylet.

Magyaróvári Akad. Athletikai Club.

Mohácsi Torna-Egylet.

Nagykanizsai Torna-Egylet.

Pápai Sport-Egylet.

Pécsi Polgári Torna-Egylet.

Pozsonyi Torna-Egylet.

Resicabányai Torna-Egylet.

Salgótarjáni Sportegyesület.

Sárospataki Akadémiai Torna-Egylet.

Selmeczi Bány. és Erdész Akad. Athl. Club.

Soproni Torna- és Tüzoltó-Egylet.

Szabadkai Sport-Egylet.

Szegedi Torna-Egylet.

Temesvári Torna-Egylet.

Zólyomi Sport-Egylet.

Lugosi Sport-Egylet.

Vasvármegyei Sport-Egylet.

Tisztelgés a kultuszminiszternél. Dr. Berzeviczy Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter múlt héten fogadta a Budapesti Egyetemi Athletikai Club küldöttségét, melyet Szemere Miklós orsz. gyűl. képviselő, egyesületi elnök vezetett. Miután Szemere Miklós, mint a küldöttség vezetője, a klubot a miniszter kegyes pártfogásába ajánlotta, Karafiáth Jenő ifjusági elnök fejezte ki a miniszternek az egyetemi ifjuság tiszteletét és kifejtve az egyesület célját, kérte a minisztert, hogy az egyetemi ifjuság ez irányu, lelkesedéssel teljes működését kísérje ezentul is eddig tapasztalt szives jóakaratával.

A miniszter válaszában kifejtette ez irányban elfoglalt régi álláspontját s legnagyobb örömmel ígérte meg, hogy tőle telhetőleg minden rendelkezésre álló eszközzel — hathatósan fogja támogatni az ifjuságot.

Nemzetközi junior céllövőverseny. Szemere Miklós, a B. E. A. K. agilis elnöke, ismert áldozatkészséggel újabb vetélkedésre szólítja fel a nemzet ifjuságát, hogy a honvédelmi nézőpontból oly oly rendkívül fontos, a katonai fegyverekkel való céllövésben, összemérje erejét a külföld ifjuságával. A II. nemzetközi céllövő verseny 1904. május hó 6-án lesz a pusztaszent-lőrinczi lövőházban. Részt vehet társadalmi állásra való tekintet nélkül minden egyén, a ki az 1881. évi január 1-je óta született, a becsület ellen sohasem vétett és a céllövő versenyen első díjat még nem nyert. Az 1903. évi május hó 4-én és október 2-án rendezett nemzetközi verseny első három, illetve négy helyezettje e versenyben nem vehet részt. Tét fejenként 20 korona. A B. E. A. K. tagjai a tétet felét fizetik.

Az 5.000 korona díj ezuttal így oszlik meg: az első legjobb lövő 3.000 koronát, második legjobb lövő 1.000 koronát, a harmadik 600 koronát, a negyedik és ötödik legjobb lövő 200—200 koronát kap. A hatodik-tól a tizedikig bezárólag a helyezettek céllövő fegyvert nyernek tiszteletdíjúl. A győztes tiszteletdíjúl arany érmet, a második és harmadik ezüst érmet, a többi helyezett pedig bronz érmet kap emlékül.

A részletes propozíciók különben az eddigi és más, országszerte ismeretes feltételekkel megegyezők, a különbség csak az, hogy ezuttal a tiz lövésből álló sorozat megtétele után, külön sorhuzás fogja eldönteni a sorrendet és a löállást.

A hadsereg versenyző tagjai számára pedig két külön czéltábla lesz felállítva, egyik a tisztek részére, a másik pedig a legénységnek.

Nevezési határidő 1904. május 2. déli 12 óra. A nevezések igazoló okmányokkal felszerelve a tétellel együtt a B. E. A. K. titkárságához (IV. központi egyetem) intézendők.

A B. E. A. K. elnökének újabb áldozatkészsége folytán joggal remélhető, hogy a katonai fegyverekkel való czéllövő-sport szeretete belenevelődik a nemzet ifjúságába.

A Budapesti Athletikai Klub november hó 28-án szombaton tartotta ezidei első házi versenyét 48 tornász részvételével. Feltűnést keltett Boros Mihály művezető által vezetett fabotos szabadgyakorlatok. A tornászok közül kitűntek Heller (versenyen kívül), dr. Erdős Béni, Reichman és Erdős Árpád. A verseny sorrendje a következő volt.

I. Fabotos szabadgyakorlatok.: Vezette: Boros Mihály. Résztvett 48 tornász, általánosan feltűnt a fegyelem és szabatosság.

II. Csapat torna.

I csapat: korlát vezette Erdős Árpád

II. „ ló „ ifj. Pick Hugó

III. „ gyűrűhinta „ Radvány Jenő.

III. Versenyek.

Kezdők versenye, magas korláton:

1. Reich.

2. Erényi.

3. Friedmann M.

Haladóknak versenye, magas nyújtón:

1. Molnár Béla és Forgács holtverseny.

2. László.

Képzettek versenye, magas gyűrűhinta és korlát:

1. Erdős Árpád és Reichmann György holtversenyben.

2. Dr. Erdős Béni.

3. ifj. Pick Hugó.

Súlyemelés.

1. Biró Ferencz.

2. Fabricius Jenő.

Pick Pál.

Magasugrás (deszkáról):

1. Varga 179 cm.

2. ifj. Pick Hugó.

3. Stern.

Tréfás verseny.

1. Erdős Árpád.

Művészet és sport. A Budapesti Egyetemi Athletikai Club elhatározta, hogy a hazai művészetet is pártolja és kizárólag magyar művészek festményeit, szobrait vagy egyéb disztárgyait szerzi be tiszteletdíjakul. Már eddig is két képet vett meg: Udvary Gézától és Boemm Rittától.

Az Országos Tornaszövetség f. hó 23-án délután ülést tartott, a melyen dr. Czölder János alelnök tar-

talmas beszédben emlékezett meg azon nagy érdemekről, melyeket Berzeviczy Albert közoktatásügyi miniszter, mint a szövetségnek 8 éven át volt elnöke, a hazai egyleti tornaszat és a szövetség körül kiérdemelt. A szövetség elhatározta, hogy a jövő évben május 21—23-án pünkösdkor Aradon tartják meg az országos tornaünnepélyt s elfogadja a műszaki bizottság tervezetét az ünnepre. A szövetség legközelebb kiadja a labdarugó szabályokat a vándordíj feltételeivel együtt.

A Magyar Testgyakorlók Köre disztornája Annyi volt már a disztorna, hogy azt hittük, a közönség beleunt már. A M. T. K. estélye bebizonyította az ellenkezőt, mert a közönség is nagy számmal jelent meg és végig kitartott.

A szokásos felvonulás és szabadgyakorlatok után, melyeket Bockelberg Ede egyesületi művezető dirigált, a csapattornázás következett, melyet a közönség nagy érdeklődéssel kísért. Ezután a versenyek következtek:

Az összetett versenyben (korlát, nyújtó) 1. Schreiber Bernát 23 ponttal, 2. Hermann Manó 21 ponttal.

A magasugrásban 1. Frischfeld Tivadar 160 cm., 2. Roos Imre 155 cm.

Néhány szép iskolabirkózást mutattak be ez után, melyek közül a Weisz Richard—Weigandé volt a legszebb és legérdekesebb. Ki is jutott nekik a tapsból bőven.

A mintacsapat korláton bemutatott gyakorlatai is élénk tetszést arattak. Itt különösen Hazait és Bazsát tapsolták meg. A rugódeszkával kombinált magas lovon bemutatott gyakorlatok fejezték be az estét, melynek végén dr. Hirschfeld Antal szép hazafias beszéd kíséretében kiosztotta a díjakat.

A Kaposvári Athletikai Club folyó hó 15-én kezdte meg a vivó-órákat dr. Bertalan Zsigmond kitűnő amateur vivó vezetése alatt. A tornázást, a mely a hó elején vette kezdetét, Ádámi Gyula tornatanár vezeti. Ujabban tervbe vették egy pálya építését, hogy azon a tagokat az athletika minden ágában kiképezzék.

Uj labdajáték. Halácsy Antal VII. ker. Barcsay-utcai főgymn. játékmeste, a m. kir. tanárképző-intézet gyakorló főgymn. igazgatóságának meghívására december hó 1-én déli 12—1 óra közt mutatta be a „Nemzeti Torna-Egylet“ helyiségében az általa feltalált „Turul“-labdajátékszert és a vele kapcsolatos játékmódszert. A bemutatón jelen volt dr. Badits Ferencz kir. tanácsos, igazgató, dr. Négyesi László egyet. tanár, számos tanár, tornatanár, tanárjelölt és az intézet összes növendékei. Halácsy mester és neje, valamint tanítványai sűrű tapsokat arattak szép és szabatos játéukért. A játék minden tekintetben megfelel a követelményeknek s így megérdemli az első helyet a labdajátékok között. A bemutató előadásról mindenki megelégedéssel távozott. Dr. Badits Ferencz igazgató és dr. Négyesi László egy. tanár meleg szavakban mondottak köszönetet a mesternek és nejének a fáradozásukért és gratuláltak nekik a pompás sikerhez.

A Nemzeti Torna Egylet disztornája. Legrégibb tornaegyesületünk tartotta f. hó 12-én este disztornáját Szentkirályi-utcai saját tornatermében. A közönség, mely minden évben nagy érdeklődéssel tüntette ki a N. T. E.-et, az idén különösen nagy számban volt jelen. Az óriási tornacsarnokban körülbelül 1500 néző szorongott. A szépen feldiszitett emelvényen közéletünk számos előkelősége foglalt helyet. Ott voltak Berzeviczy Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter, az egyesület volt elnöke, Zsilinszky Mihály államtitkár, Keresztessy Ákos tábornok, hadbíró. Hertelendy László, Bernáth Béla képviselők, Kun Gyula fővárosi tanácsnok és még többen.

Az est a tornászoknak a Rákóczi hangjai mellett történt felvonulásával kezdődött. 80 tornász, 30 növendék és 49 hölgy-tornász, tehát összesen 159 egyén, a mi eléggé illusztrálja az egyesület munkásságát. A buzogánnyal végzett szabadgyakorlatok nagy tetszést keltettek. A csapattornászást is tetszéssel fogadta a publikum. Horvát Sándor egyesületi vívómester tanítványai is sok tapsot kaptak.

Nagyon szép szám következett ezután. Benda Jenő vezetése alatt a korláton mutatták be az egyesület tagjai ügyességüket. A szebbnél-szebb gyakorlatokat egyen-

kint zajosan megtapsolták. Nagy tetszéssel fogadta a publikum a növendékek bakon bemutatott gyakorlatait.

Ezután a verseny következett (korlát- és távolugrás). A verseny győztese Szőke Elemér lett 23 ponttal, második Bernáth János 17 ponttal.

Kedves szám volt a hölgyek füzére és az általuk bemutatott ritmikus gyakorlatok.

A mintacsapat, mint minden évben, az idén is fényesen sikerült.

Az egyesület vezetősége elhatározta, hogy buzditásul szorgalmi díjakat oszt szét, melyeket ez alkalommal Bohn Ferencz és Lichtmann Ferencz nyertek el.

Végezetül az egyesület alelnöke Kun Gyula osztotta ki szép beszéd kíséretében a jól kiérdemelt díjakat, miután a tornászok és tornáshölgyek szép rendben elvonultak.

Igazságtalanság volna elhallgatni az egyesület derék művezetőjét méltán megillető dicséret. Maurer János nevéhez fűződnek a N. T. E. legnagyobb sikerei, melyhez a mai is méltán sorakozik. A N. T. E. sokat köszönhet önfeláldozó és szakavatott vezetésének.

P. H.

ÓVÁS!

Tudomásunkra jutott, hogy idegen gyárból származó oly pneumaticok vannak forgalomban, melyekre **védjegyhamisítás szándékáva**

„Continental“

szó van bélyegezve.

Figyelmeztetjük t. vevőinket és a nagyközönséget, hogy a valódi

CONTINENTAL-PNEUMATIC

a gummiba préselt **sas** védjegyről ismerhető fel.

Egyszersmind kinyilatkoztatjuk, hogy feljelentéseket, melyek a védjegybitorlás felderítésére és megbüntetésére vezetnek, szívesen és busásan jutalmazunk.

Magyar ruggyantaárugyár részvénytársaság
Budapest.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascinus“-

kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva **nem nyomja a kez-
zet, elhárítja a kard csúszását, megóvja a kez-
tyüt a kopástól.**

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

== Bármely kardra könnyen ráerősíthető. ==

Legtöbb államban szabadalmazva.

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár részvénytársaság
BUDAPEST.